

KÚRIA

Bfv.III.1.086/2015/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2016. február 8. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rágalmazás vétsége miatt T. Zs. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben - a III. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát elbírálva - a Veszprémi Járásbíróság 15.B.577/2013/23/I. számú, illetőleg a Veszprémi Törvényszék 2.Bf.102/2015/4. számú határozatait megváltoztatja;

a III. rendű terheltet az ellene 3 rendbeli becsületsértés vétsége [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont] miatt emelt vád alól felmenti.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Elrendeli a III. rendű terhelt által esetlegesen megfizetett pénzbüntetésnek a befizetés napjától a visszatérítés időpontjáig számított mindenkori törvényes kamatával emelt visszatérítését.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztő, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Veszprémi Járásbíróság a 2015. január 23-án kelt 15.B.577/2013/23/I. számú ítéletével a III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli becsületsértés vétségében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 227. § (1) bekezdés a) és b) pont]. Ezért halmazati büntetésül 200 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Egy napi tétel összegét 1000 forintban állapította meg. Az így kiszabott 200.000 forint pénzbüntetés megfizetésére 10 havi részletfizetést engedélyezett, és egyben rendelkezett annak meg nem fizetésének esetére a szabadságvesztésre való átváltoztatásáról.

A III. rendű terhelt vonatkozásában a terhelt fellebbezése alapján eljárva a Veszprémi Törvényszék a 2015. március 31-én kelt 2.Bf.102/2015/4. számú végzésével az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A jogerős ítéletben megállapított tényállásnak a III. rendű terheltet érintő része a következő:

A III. rendű terhelt, a-i polgármester 2011. szeptember 17-én A-n sajtótájékoztatót tartott, ahol az a-i iskola-összevonásokkal összefüggésben a magánvádlókra vonatkozóan, őket néven nem nevezve, de személyüket egyedileg beazonosítható módon az alábbi becsületcsorbításra alkalmas kifejezésekkel illette: „a város önkormányzata által meghatározott létszámcsökkentéseket az intézményvezetők úgy hajtották végre, hogy szakmailag a leggyengébb személyek álláshelyét szüntették meg”.

Az ítélet indokolása a törvényes vádra utalás körében tartalmazza, hogy a III. rendű terheltet M. M. (korábbi nevén: P.-H. M.), Sz. E. és E.-N. P. 3 rendbeli becsületsértés vétségével vádolta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a III. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melynek törvényi okát nem jelölte meg, de ténybelileg a terhelt bűnösségének a büntetőjog szabályainak megsértésével történt megállapítására, és a bűncselekmény törvénysértő minősítésére [Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pont] utalt. Érdemben pedig a jogerős ítélet megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát - azaz a III. rendű terhelt felmentését - kérte.

Indokai szerint az eljáró bíróságok tévedtek, amikor a terhelt sérelmezett kijelentését nem tekintették tényállításként, és akkor is, amikor - erre hivatkozással - a valóság bizonyítását kizártnak tartották. Álláspontja szerint a Btk. 229. § (1) bekezdése kifejezetten a Btk. 226.-228. §-ai szerinti bűncselekmények

tekintetében teszi lehetővé valóság bizonyítását, a hivatkozott törvényhely (2) bekezdése pedig a valóság bizonyításának feltételei között említi a „kifejezés használatának” közérdek vagy nyomós magánérdek által indokolt voltát is.

Az elsőfokú bíróság tehát a védői álláspont szerint tévedett, amikor a valóság bizonyítását nem rendelte el, ugyanakkor arra a büntetőeljárásról kívül lényegében sor került. Időközben ugyanis már jogerősen lezárultak azok a munkaügyi perek, melyeket a sértettek kezdeményeztek, és melyek keretében az elbocsátások szakmai megalapozottságának a bíróság általi vizsgálatára is sor került.

A védő indítványához csatolta a büntetőeljárásban nem érintett S. M. munkaügyi perében hozott első- és másodfokú, továbbá felülvizsgálati határozatot, melyben végül is a felperes keresete elutasításra került. A bíróság pedig a jogerős ítéletében megállapította, hogy amennyiben a felperes egyetemi végzettséggel rendelkezett volna, úgy elbocsátására nem került volna sor.

Utalt a védő arra is: a „leggyengébb” szó nem szinonimája a „gyengének”; így negatív értékítéletet nem hordoz magában, csupán egy adott, zárt személyi körön belüli viszonyrendszert határoz meg. Az a-i önkormányzat által működtetett oktatási intézményekben a létszámcsökkentés folytán elbocsátottak száma a 2011-et megelőző, és az azt követő években is nagyságrendileg egyenlő volt; a munkáltató azon pedagógusok jogviszonyát szüntette meg, akiket nem tudott ellátni feladattal, mert nem rendelkeztek az azok ellátásához szükséges képzettséggel, végzettséggel.

Az indítvány szerint tehát a valóság vizsgálata alapján azt kellett volna az eljáró bíróságnak megállapítania, hogy a „leggyengébb” kifejezés használata a terhelt részéről, nem volt sem lealacsonyító, sem méltánytalan, sem az emberi méltóságot sértő, hanem a tanári kar, nevelői testület képzettségéhez, képezéséhez kapcsolódó viszonyítás tényszerűségét jelöli.

A védő álláspontja szerint a valóság bizonyításának elrendelését a közérdek indokolta, különösen S. M. esetében, aki maga is helyi politikus, ezért tűrési kötelezettsége is magasabb.

Az indítvány szerint a III. rendű terhelt sérelmezett kijelentése azon alapult, hogy az intézményvezetők - hangsúlyozottan a saját döntési jogkörükben - nyilvánvalóan és logikusan nem a legkiválóbb munkavállalóikat bocsátják el a létszámleépítés során. A terhelt erre a tényre utalt, így a jogerős ítéletben a terhére rótt kijelentés nem kifejezés, hanem tényállítás. Ugyanakkor az sem nem becsületsértő, sem nem rágalmozó jellegű.

Törvényt sértettek tehát az eljáró bíróságok a valóság

bizonyításának el nem rendelésével, azonban a csatolt munkaügyi határozatok alapján megállapítható, hogy a terhelt bűnössége megállapításának sem a 3 rendbeli becsületsértés vétsége, sem esetlegesen 3 rendbeli rágalmazás vétsége miatt nincs helye.

A felülvizsgálati indítványra E.-N. P., M. M. és Sz. E. magánvádlók közös írásbeli észrevételt terjesztettek elő.

Ebben kiemelték: a III. rendű terhelt állítása szerint a magánvádlók „szakmailag” tartoznak a „leggyengébbek” közé; ez a kifejezés pedig vitán felül alkalmas a becsület csorbitására, a társadalmi értékítélet negatív befolyásolására.

Utaltak rá: az alapeljárásban maguk is bizonyítani kívánták munkavégzésük magas szakmai színvonalát, a legkiválóbbak között értékelt munkavégzésüket, azonban az eljárás bíróságok ennek azért nem tettek eleget, mert a terhelt kifejezését becsületsértésnek - nem pedig rágalmazásként - értékelték.

Vitatták az indítványban kifejtett azon álláspontot, miszerint a terhelt kijelentésének valóságtartalma az ő vonatkozásukban bebizonyosodhatott volna, mint ahogy sem jelen büntetőügyben, sem a magánvádlók munkaügyi pereiben nem került szóba a szakmaiságukat dehonesztáló, illetve a munkavégzésük elégtelen voltára vonatkozó adat. A III. rendű terheltnek ugyanakkor nem is lehetett tudomása a magánvádlók szakmaiságának színvonaláról, minthogy velük semmiféle kapcsolatban vagy jogviszonyban nem is állt.

Utaltak arra is: az indítvány egy, a jelen eljárásban nem érintett személlyel kapcsolatban fogalmaz meg érveket, de a magánvádlók tekintetében von le következtetéseket, így érvelésének az alapja is többszörösen téves. S. M. a jelen ügyben nem érintett, a rá való bármiféle hivatkozás nem is tartozhat erre az eljárásra.

Végül a magánvádlók kiemelték: egyikük sem közszereplő, ekként nem kötelesek eltérni semmiféle, méltóságukat sértő, ráadásul nagy nyilvánosság előtt elhangzott sértést, melynek megtételét ráadásul semmiféle közérdek vagy nyomós magánérdek nem indokolhatta.

Mivel a felülvizsgálati indítvány a terhelt javára szól, ezért azt a Kúria a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata alapján tanácsülésein bírálta el.

Ennek során megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány - az alábbiak szerint - alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Ezt vizsgálva a Kúria megállapította: a terheltnek a jogerős ítéleti tényállásban rögzített magatartása sem a becsületsértés, sem a rágalmazás vétségének törvényi tényállási elemeit nem meríti ki.

Ennek indokai azonban jelentős részben eltérnek az indítványban foglaltaktól.

Annyiban kifejezetten a magánvádlók észrevételében foglaltakat osztotta a Kúria, miszerint az indítvány indokolásának egy része semmiféle összefüggésben nincs a jelen eljárás tárgyával. A védő nem csupán érveinek egy jelentős részét alapította az S. M. munkaügyi perében megállapított adatokra, hanem - indítványa 3. oldalának hatodik bekezdésében - még külön álláspontot is kifejtett a jogerős ítéletben a III. rendű terhelt terhére S. M. vonatkozásában megállapított becsületsértés vétsége tekintetében. Mindezek alapján pedig megállapítható, hogy az abban a téves feltevésben keletkezett, miszerint a III. rendű terhelt terhére rótt 3 rendbeli becsületsértés egyikét S. M. sérelmére követte el - a jogerős ítélet szerint - a terhelt.

Ezzel szemben rögzítendő, hogy az ügyben az M. M., az Sz. E. és az E.-N. P. sérelmére elkövetett becsületsértés vétsége miatt marasztalta el a bíróság jogerős ítéletével a terheltet; S. M. az eljárásban a Be. 51. § (1) bekezdése szerinti sértettként, vagy a Be. 52. § (1) bekezdése szerinti magánvádlóként nem szerepelt.

Értelemszerűen az S. M. munkaügyi perében megállapított tényállás, illetve az abban az eljárásban valósnak elfogadott bármilyen adat a III. rendű terheltnek a magánvádlók sérelmére elkövetett cselekményei kapcsán való büntetőjogi felelőssége tekintetében közömbös.

Az a védői álláspont is csak részben helytálló, miszerint törvénysértő az az álláspont, hogy valóság bizonyításának becsületsértés esetén nincs helye.

A Btk. 229. § (1) bekezdése egyértelműen megjelöli, hogy a valóság bizonyítása a Btk. 226.-228. §-aiban meghatározott bűncselekmények esetében eredményezheti büntethetőséget kizáró ok megállapíthatóságát. A törvényben megjelölt bűncselekményi kör tehát felöleli a Btk. 227. §-ában foglalt becsületsértést is.

Ugyanakkor a hivatkozott törvényhely (2) bekezdése rögzíti, hogy a valóság bizonyításának tény állítása, híresztelése, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használata esetén van - az egyéb feltételek megléte esetén - törvényes lehetőség. Mindhárom megjelölt elkövetési magatartás a Btk. 226. §-a szerinti rágalmazás

törvényi tényállásban szerepel.

A látszólagos ellentmondás feloldása az, hogy a becsületsértés is elkövethető tényállítással (azaz a rágalmazással megegyező elkövetési magatartással), ha arra nem más, azaz az elkövetőn és a passzív alanyon kívüli másik személy előtt kerül sor. Ebben az esetben a cselekmény nem minősülhet rágalmazásnak, mert annak a más előtt való elkövetés az elengedhetetlen tényállási eleme, azonban ezzel a becsületsértés törvényi tényállásának valamennyi eleme megvalósulhat. Ezért is rögzíti a Btk. 227. § (1) bekezdése, hogy a becsületsértés megállapítására csak a Btk. 226. §-ában meghatározott esetkörön kívül kerülhet sor.

Így tehát, ha a becsület csorbításra alkalmas tény nem más előtt állítja vagy híreszteli az elkövető, illetve nem más előtt használ arra közvetlenül utaló (s így egyúttal szükségszerűen a becsület csorbítására alkalmas) kifejezést, úgy becsületsértés valósul meg, és helye van a valóság bizonyításának, hiszen a Btk. 227. §-a bennfoglaltatik a Btk. 229. § (1) bekezdésében írt meghatározásban, és az említett elkövetési magatartások esetén e törvényhely lehetővé is teszi a valóság bizonyítását.

Ha viszont a becsületsértés kizárólag becsületsértő kifejezés használatával - akár mások előtt - valósul meg, hiába teszi lehetővé a Btk. 229. § (1) bekezdése a valóság bizonyítását becsületsértés esetére, annak további szövege a konkrét elkövetési magatartással, azaz a becsület csorbítására alkalmas kifejezéssel szemben nem engedi meg azt.

Jelen esetben ez utóbbi esetről van szó, nem tévedtek tehát az eljáró bíróságok ennek mellőzésekor.

Mindazonáltal a jogerős ítéleti tényállásból kitűnik, hogy a III. rendű terhelt cselekménye az irányadó tényállás alapján - annak valóságtartalmától függetlenül - nem bűncselekmény.

A Btk. 227. § (1) bekezdése szerinti becsületsértés vétségét az követi el, aki - a rágalmazás keretein kívül - mással szemben a sértett munkakörének ellátásával, közmegebízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben, avagy nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ.

A „szakmailag leggyengébb” kifejezés önmagában semmiképpen sem durva, öncélúan gyalázkodó jellegű; éppen ellenkezőleg, akár az irodalmi nyelvezet követelményeinek is megfelel. Teljes egészében osztotta ezen túlmenően a Kúria azt a védői álláspontot, miszerint az tartalmilag sem becsületcsorbító; nem általános értékítéletet, hanem csupán egy adott személyi körön belüli viszonyrendszert jelöl

meg, ráadásul annak alapjai - például az elvárt képzettség szintjéhez igazodóan - objektíve is meghatározhatók.

Az ügyben a terhelt bűnösségét illetően azonban a legnagyobb jelentősége annak van: a III. rendű terhelt a sérelmezett kifejezéssel nem a saját véleményét állította, de még csak nem is másnak a terheltek személyéről alkotott értékítéletét terjesztette tovább, hanem arról az elvről beszélt, ami alapján az intézményvezetők - legalábbis saját szándékaik szerint - a létszámleépítés során elbocsátandók személyét meghatározták.

Következésképp az is rögzíthető, miszerint kizárólag az intézményvezetők döntésének a következménye volt az, hogy ki került abba a helyzetbe, melyben a III. rendű terhelt kijelentését magára vonatkoztathatta; abban a terheltnek szerepe, közrehatása nem volt.

Így az sem állapítható meg, hogy a terhelt kijelentése meghatározott személyre - így konkrétan a három magánvádló személyére is - vonatkozott volna. Megjegyzi a Kúria, hogy a jogerős ítéleti tényállásból is csupán annyi tűnik ki, hogy a III. rendű terhelt „a magánvádlókra vonatkozóan” tette meg kijelentését; az kizárólag az ítélet indokolásának egyéb részeiben feltüntetett - s így tartalmilag a tényállás körébe tartozó (BH 2005.89.; BH 2006.392.) - adatokból tűnik ki, hogy e megnevezés mögött három természetes személy rejlik.

Ugyanakkor az ügyben hozott határozatok indokolásából kitűnik az is, hogy a szóban forgó létszámcsökkentés jóval több pedagógust érintett; így legfeljebb - mások mellett - a magánvádlók személyére is vonatkoztathatónak lehet a III. rendű terhelt terhére rótt kijelentést tekinteni. Mindemellett az is szükségszerű, hogy a létszámleépítés okán kívül is szűnhetett meg pedagógusi munkaviszony az adott időszakban is, és a sérelmezett nyilatkozat még csak utalás szintjén sem tartalmazza, kik azok a természetes személyek, akiknek a létszámcsökkentés okán - s ekként áttételesen, a terhelt véleménye szerint a „szakmailag leggyengébb” mivoltuk miatt -, és kik azok, akiknek más okból - akár saját kezdeményezésükre - szűnt meg a munkaviszonya.

Minden más - az elsőfokú ítélet 5. oldalának első bekezdésében latolgatott - forrás, amiből esetleg a közlést megismerők az azzal érintettek, és így a magánvádlók személyét (is) azonosíthatták, a vád, a megállapított tényállás, és a III. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének körén is kívül esik.

Összefoglalva tehát: a III. rendű terhelt kifogásolt kijelentése nem tényállítás, hanem más személy értékítéletének a közlése, amely nem alkalmas a három természetes személy magánvádló becsületének csorbítására. Ekként a III. rendű terhelt cselekménye sem a jogerős

ítéletben terhére rótt becsületsértés vétségét [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont] nem meríti ki, de rágalmazás vétségének [Btk. 226. § (1) bekezdés] megállapítására sem alkalmas.

A III. rendű terhelt bűnösségének megállapítására így a jogerős ítéletben a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Megjegyzi a Kúria: az indítvány a felülvizsgálat jogszabályi alapjaként a törvénysértő minősítést is megjelölte. Ez azonban a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja értelmében csak akkor képezne felülvizsgálat okát, ha annak következtében törvénysértő büntetés is került volna kiszabásra. Az indítvány indokai között azonban annak megfelelő okfejtés nem szerepel.

A védő ugyanis a törvénysértő minősítés kapcsán csupán utalt rá, hogy a vádban foglalt cselekmény - a tényállítás okán - legfeljebb rágalmazásnak minősülhetne, azonban jelen esetben az sem valósult meg.

Ez pedig tartalmilag a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt felülvizsgálati oknak felel meg, ami pedig az említett törvényhely b) pontjára való hivatkozást - egyidejűleg - kizárja; előbbi ugyanis éppen a bűnösség megállapítását támadja, míg utóbbi a büntetés törvényessé tételét célozza, ami fogalmilag magában hordozza a bűnösség - legalábbis egy bűncselekményt illető - nem vitatását is. Jelen esetben azonban a védő ilyen tartalmú nyilatkozatot még másodlagosan sem tett; a terhelt bűnösségének megállapítását azonban - a korábban kifejtettek szerint - alappal és eredményesen támadta.

Ekként a Kúria a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a megtámadott jogerős ítéletet a III. rendű terhelt tekintetében a Be. 427. § (1) bekezdésének a) pontja alapján megváltoztatta, és a terheltet az ellene 3 rendbeli becsületsértés vétsége [Btk. 227. § (1) bekezdés a) és b) pont] miatt emelt vád alól a Be. 331. §-ának (1) bekezdése alapján, a Be. 6. § (3) bekezdésének a) pontja szerinti okból, bűncselekmény hiányában felmentette.

A megtámadott határozatokat a III. rendű terhelt tekintetében egyebekben - ami jelen esetben a bűnjelre vonatkozó rendelkezésre terjed ki - a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb

felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételt előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2016. február 8.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

*tisztviselő
BÉ*